

DRUŠTVO PSIHOLGOV SLOVENIJE
SLOVENIAN PSYCHOLOGISTS' ASSOCIATION

Komisija za izvedenstvo na področju psihologije družine

Novo izvedensko podpodročje v okviru področja »PSIHOLOGIJA«:

»PSIHOLOGIJA DRUŽINE«

**STROKOVNE SMERNICE IN KRITERIJI
ZA IZBOR NOVIH IZVEDENCEV**

Ljubljana, 2. julij 2017

Komisija za izvedenstvo na področju psihologije družine

Komisija je bila ustanovljena na Občnem zboru Društva psihologov Slovenije (DPS) dne 13.4.2017 in soglasno potrjena na seji Strokovnega sveta DPS dne 16.5.2017. Strokovni svet DPS je v članstvo komisije povabil predstavnike fakultet in psihologe iz prakse, objavil pa je tudi javno povabilo.

Dne 8.6.2017 je Strokovni svet DPS izbral in potrdil naslednje člane komisije:

- redna prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek – FF, Oddelek za psihologijo *
- izr. prof. dr. Matija Svetina – FF, Oddelek za psihologijo
- izr. prof. dr. Robert Masten – FF, Oddelek za psihologijo
- izr. prof. dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič, Fakulteta za socialno delo Ljubljana
- izr. prof. dr. Igor Areh, Fakulteta za varnostne vede Maribor
- dr. Tanja Šraj, OŠ Dol pri Ljubljani in društvo Metulj, FF – Oddelek za psihologijo
- Julija Pelc – Strokovni svet DPS, predsednica
- Andreja Rihter – Sekcija psihologov v socialnem varstvu, predsednica
- mag. Metoda Maj – Sekcija psihologov v socialnem varstvu
- Brigita Žugman – Sekcija psihologov v socialnem varstvu
- Irena Toš Koren - Sekcija psihologov v socialnem varstvu
- Sonja Kolenko – Sekcija psihologov v socialnem varstvu
- mag. Mateja Štirn - ISA inštitut
- Marjeta Dečman - VIZ Smlednik
- mag. Darija Peterec Kotar – VIZ Višnja Gora

* Opomba z dne 6.1.2020: iz komisije je dne 3.10.2019 izstopila prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek, tako komisijo trenutno sestavlja 14 članov z različnih področij teoretične in praktične psihologije.

Naloge Komisije za izvedenstvo na področju psihologije družine:

- opis novega izvedenskega psihološkega podpodročja »Psihologija družine« in opredelitev potrebnih znanj,
- opredelitev strokovnih kriterijev oziroma pogojev za izbor novih izvedencev,
- vizija nadaljnjega razvoja in zagotavljanja visoke strokovnosti psihološkega izvedenstva.

Komisija je razpravljala in v grobem potrdila Strokovne smernice in kriterije za izbor novih izvedencev na svojem delovnem srečanju dne 26.6.2017, dne 2.7. pa so bile dopolnjene in usklajene še smernice v točki 3.2.

V nadaljevanju svojega dela bo komisija izdelala načrt razvoja izvedenstva na področju psihologije družine, ki bo vključeval strokovne smernice za izobraževanje izvedencev in smernice za izdelavo izvedenskega mnenja.

1. PSIHLOGIJA DRUŽINE - OPIS PODPODROČJA

Psihologija družine obravnava psihološke značilnosti in funkcioniranje družine kot celote in posameznih družinskih članov, njihove medsebojne odnose in dinamiko. Posebno področje so družinske krize, konflikti in njihovo reševanje ter s tem povezan položaj otrok v družini in osebnostna primernost oziroma funkcionalnost staršev ter skrbnikov.

Psiholog izvedenec ima na tem področju specialistično znanje in delovne izkušnje za sodelovanje z družinskim sodiščem in centri za socialno delo, in sicer **sodeluje v obliki izdelave izvedenskih psiholoških poročil in mnenj o otrokovi koristi na naslednjih področjih odločanja** (v skladu z ZZZDR in novo družinsko zakonodajo):

- zaupanje otroka v vzgojo in varstvo v razveznem postopku staršev in v primerih, ko starša živita ločeno,
- stiki med otrokom in starši ter sorodniki in drugimi za otroka pomembnimi osebami;
- spori med starši glede pomembnih vprašanj za otroka,
- roditeljska pravica oziroma starševska skrb iz vidika zagotavljanja otrokove koristi,
- zaščita otroka v primeru njegove ogroženosti v družini; urejanje namestitve v zavod, rejništva, posvojitve ali drugih ukrepov v korist otroka

2. OPREDELITEV POTREBNIH ZNANJ

Psihologija družine je kompleksno področje, ki vključuje znanja več teoretičnih in praktičnih vej psihologije. Psiholog izvedenec na področju psihologije družine mora imeti specialistična znanja in usposobljenosti z naslednjih področij:

- **Razvojna psihologija;** psihološke zakonitosti posameznih razvojnih obdobj, psihosocialne potrebe otrok ter mladostnikov skozi razvoj, ocena otrokovega celostnega razvoja in morebitnih razvojnih deficitov ter drugih posebnosti, psihologija spolov, razvoj odnosov med sorojenci, navezanost, vzgojni stili, vedenjske težave
- **Psihologija osebnosti in ocenjevanje osebnosti;** struktura in dinamika osebnosti, osebnostna zrelost, kapacitete za starševstvo, osebnostne težave in odkloni

- **Psihologija družine v povezavi s socialno psihologijo;** partnerstvo, družina kot sistem, družinska dinamika, raznolikost družinskih oblik in kulturnih vzorcev, funkcionalnost socialnih mrež in socialnega okolja družine, spoštovanje otroštva in otrokove pravice, psihologija medosebnih odnosov, komunikacija
- **Psihologija travme in kriznih situacij;** nasilje v družini, funkcionalnost staršev in socialnega okolja otroka
- **Psihologija čustvovanja in motivacije;** ocenjevanje čustev v družinskih odnosih, vrednote, dinamika motivov, stresi in krize, razreševanje konfliktov, obrambni vzorci in vedenja
- **Klinična psihologija** v smislu klinične metode dela s posameznikom in družino
- **Psihološko ocenjevanje;** psihološki pregled, psihološki intervju, diagnostične pogovorne tehnike in opazovanje, uporaba psiholoških testov in vprašalnikov ter drugih psihodiagnostičnih sredstev; interpretacija in podajanje psiholoških ugotovitev
- **Pogovor z otrokom in mladostnikom** z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnik, pridobitev otrokovega mnenja, psihodiagnostično delo z otrokom
- **Strokovno poročanje** z uporabo strokovnih argumentov

Poleg naštetih strokovnih znanj mora psiholog izvedenec imeti še druga znanja, izkušnje in lastnosti, ki so zajete v kriterijih za izbor novih izvedencev.

3. KRITERIJI ZA IZBOR NOVIH IZVEDENCEV NA PODROČJU »PSIHOLOGIJA DRUŽINE«

3. 1. **Univerzitetna psihološka izobrazba:** univerzitetni diplomirani psiholog oz. magister psihologije po bolonjskem sistemu.

Psihološka izobrazba oziroma diploma zagotavlja bazična znanja s področij, opisanih točki 2 tega gradiva.

3. 2. Podiplomska psihološka specialistična izobrazba in/ali druge podiplomske izobrazbe s področja psihologije družine

Ustrezna podiplomska izobrazba:

- Specializacija iz klinično psihološkega svetovanja; Oddelek za psihologijo FF v Ljubljani;
- Specializacija iz klinične psihologije;
- Druge podiplomske izobrazbe in usposobljenosti s področja psihologije družine in družinske dinamike; v poštev pridejo javno priznani izobraževalni programi, ki vključujejo znanja iz točke 2 tega gradiva.

Opombe in pojasnila:

Za kandidate, ki nimajo opravljene Specializacije iz klinično psihološkega svetovanja ali Specializacije iz klinične psihologije, bo ustreznost njihove podiplomske izobrazbe predvidoma presojala Komisija za izvedenstvo na področju psihologije družine pri DPS v sodelovanju z MP.

Ker se področje psihologije družine razvija, kakor tudi podiplomsko izobraževanje na tem področju, je potrebna odprtost za nove izobraževalne programe tudi pri kriterijih za izbor sodnih izvedencev, ustreznost posameznih izobraževalnih programov v ta namen pa mora presoditi Komisija za izvedenstvo na področju psihologije družine.

Izvedenci z opravljeno Specializacijo iz klinične psihologije, ki opravljajo psihološko izvedensko delo v družinskih zadevah, so sicer v sedanjem imeniku sodnih izvedencev vpisani v podpodročje »Klinična psihologija – starševstvo in skrbništvo», kar ureja Zbornica kliničnih psihologov Slovenije, vendar pa se lahko kandidati s to specializacijo v skladu s potrebnimi znanji iz točke 2 tega gradiva prijavijo tudi na novo psihološko podpodročje Psihologija družine, pri tem pa se, tako kot pri drugih kandidatih, preverijo tudi njihove delovne izkušnje oziroma psihološka praksa na področju dela z otroki in družinami ter drugi pogoji.

3. 3. Delovne izkušnje v psihološki praksi: psihološko diagnostično in svetovalno delo z družinami, starši in otroki, pisanje psiholoških poročil in mnenj

Komisija meni, da so za delo izvedenca na področju Psihologija družine potrebne najmanj 10-letne tovrstne delovne izkušnje in dokazana strokovna kompetentnost za to področje (da ima kandidat ustrezne delovne izkušnje v zadnjem obdobju svojega psihološkega dela in ne predaleč v preteklosti).

3. 4. Delo v skladu s Kodeksom psihološke etike in Mednarodnimi smernicami pri uporabi testov

3. 5. Poznavanje sistema socialnega varstva in sodnega varstva koristi otrok ter strokovnih mrež pomoči otrokom in družinam

3. 6. Pripravljenost za terensko delo in komunikacijo z institucijami